

VOJENSKÉ ROZHLEDY

ROČNÍK VIII.

ČÍSLO 2.

Štábní kapitán gen. štábu HYNEK ŠTĚPÁNSKÝ:

Pěchota v obraně.

ÚVOD.

Ve své studii pojednávám o pěchotě v obraně hlavně se zřetel na organizaci palby v úseku pěšího pluku.

Abych ji učinil co nejpřehlednější, rozdělují ji na tři části:

v části I. pojednávám stručně o podstatě obrany a vyjmenovávám její hlavní zásady;

v části II. vymezuji, na čem se zakládá plán palby, probírám podrobně s teoretického stanoviska jeho složky, takže je tato část jakousi přípravou pro třetí část;

v části III. chci pak na konkrétním případě ukázat, jak asi mají býti v praxi aplikovány zásady palby a jaká je působnost jednotlivých velitelů při vypracování tohoto plánu.

Část I.

Zásady obrany.

O tom, na čem se zakládá obrana, praví Polní řád C-V v čl. 367: „Provedení obrany záleží v tom, že rušíme útočné přípravy nepřítele, že maříme jeho útoky, ještě než k nim dojde, že nepřítele zarážíme, jakmile vyrazí k útoku, že jej odrážíme, jestliže se mu přece podaří vyraziti, a vůbec že mu působíme co nejvíce ztrát.“

O hlavním prostředku obráncově, kterým se snaží plniti výše vytknou úlohu, zmiňují se naše příslušné předpisy na mnoha místech. Přestanu na tom, že uvedu z G-V čl. 227: „Při obraně záleží manévry hlavně v organizaci palby“ a čl. 432: „K tomu konci předpisuje plán obrany divise zříditi soustavu palby pěchoty i dělostřelectva vespolek přesně přizpůsobené a vespolek se doplňující a mající za účel zabrániti nepříteli v přístupu k hlavní pozici.“

V téže věci stanoví předpis P-I-1 v čl. 587: „Obhájce zaráží útok především palbou. Proto musí nejdříve organisovati co možná nejúplněji systém palby v pásmu, které má hájiti“.

„Obrana musí býti rozčleněna do hloubky, aby nemohla býti náraz učiněna neškodnou.“ — „Každý oddíl klade odpor na místě.“

A v čl. 588 zdůrazňuje: „Síla obrany záleží zvláště v dobrém provádění rozvrhu palby pěší i dělostřelecké“.

Myslím, že několik těchto citátů úplně postačí, abychom z nich odvodili zásady, na nichž se obrana zakládá, a to:

účelem obrany je bít nepřítele tak, aby se mu zabránil postup;

hlavním prostředkem obráncovým je palba;

palba ve smyslu obrany jest jen jedna. Není možno stanoviti systém palby dělostřelectva a eventuálně i letectva odděleně od palby pěchoty nebo — uvnitř pěchoty — palbu jedné zbraně bez zřetel na palbu ostatních zbraní. Nejužší spolupráce všech zbraní je tedy nevyhnutelná.

Palba jest výrazem myšlenky manévru velitele.

Z toho plyne, že vše, co tvoří pojetí, přípravu a vedení obranného boje, jest určité a bez výjimky podřízeno požadavku uskutečnění co nejmohutnější a neúčinnější palby. Tedy volba posice, obranná sestava vojsk, úprava terénu, spojení a pod., musí býti stanoveny tak, aby co nejlépe vyhovovaly plánu palby, na kterém se velitel rozhodl, a teprve tehdy, když tento plán již v mysli velitele je.

Největší účinnosti palby se dosáhne nepohyblivostí těch zbraní na obranné posici, jejichž hlavním úkolem je působiti palbou.

Jak vidět, směřují všechny hlavní zásady obranného boje k tomu, aby byla uskutečněna co nejmohutnější palba, jinými slovy, otázka obrany je především otázkou palby.

Lví podíl na společném systému palby připadá pěchotě, jak ani jinak býti nemůže, srovnáme-li počet a výkonnost jejich zbraní s množstvím a výkonností zbraní dělostřelectva a letectva.

Letectvo působí především svými pumami, pak kulomety a děly. V naší armádě nemáme sice dosud letouny vyzbrojené děly, to však na naší studii nic nemění, neboť tím nejsou dotčeny zásady součinnosti letectva při společné palbě. Za světové války, zvláště r. 1918, bylo letectva často a výhodně použito k úkolu, který nás zajímá. Letectvo prodlužovalo palbu dělostřelectva. Po válce pokračuje letectvo, jak v technickém, tak i v taktickém vývoji a není pochyby, že ho může dnes býti použito při celkovém plánu palby pro všechny druhy palby na dálku, o nichž podrobně pojednám v části II, tedy nejen k prodloužení, ale i k zesílení palby dělostřelectva. Podmínkou pro úspěšné a včasné zasažení letectva pro odrazení útoku je rychle a správně působící spojení s pěchotou, Součinnost letectva při palebné přehradě před samou obrannou posicí lze podle mého mínění dnes ještě těžko prakticky uskutečniti.

Dělostřelectvo působí v celé hloubce palebného systému až po mez své donosnosti, tedy jak před obrannou posicí, tak i do ní. Je sice činitelem mohutným, spolehlivým a tedy velice důležitým, nemůže však při nynějším poměru síly dělostřelectva k počtu pěších jednotek, nebo k šířce obranného úseku tvořiti více než určitý zlomek v celkovém systému palby. Náznorně to vysvitne z tohoto krátkého přehledu:

Obranný úsek divise je na př. 10 km široký. Vezměme z celé sítě palby jen jednu její část, ovšem tu nejdůležitější, t. j. palebnou přehradu před předními hranicemi hlavního obranného pásma. Poněvadž tato přehrada nezbytně musí býti před celou frontou souvislá, jest její šířka také 10 km. Kolik z toho může vzíti na svůj účet dělostřelectvo divise? Aby byla vytvořena dostatečně hustá přehrada, je třeba na každých 15 m a minutu dvou ran pro lehké dělo. Při poměrně velké rychlosti šesti až sedmi ran pro dělo za minutu může tedy baterie vytvořiti dostatečně mohutnou přehradu před frontou 200 m širokou, Při celkové šířce 10 km bylo by tedy potřebí 50 baterií, zatím co jich divise má v nejlepší případě — předpokládáme-li, že celé její dělostřelectvo působí jen do přehrady a pomíjí ostatní palby, na př. proti bateriím — jen 18, s kterými vytvoří přehradu na frontě 3600 m široké, Zbytek, t. j. 6400 m, musí převzít pěchota. Je tedy dělostřelecká palba na hlavní přehradě jenom doplňkem a zesílením palby pěchoty hlavně v těch prostorech, kam zbraně pěchoty mohou působiti jen nedostatečně (hluché prostory, osady, lesy) nebo které jsou nejdůležitější (příchody, výběžky posice a p.).

Zato stoupá význam dělové palby v té části palebné sítě, kterou v II. části této studie označuji jako palbu na dálku a která — pokud převyšuje donosnost zbraní pěchoty — případně vedle letectva výhradně dělostřelectvu.

Zbraně pěchoty jsou: puška, ruční a puškové granáty, lehký kulomet, kulomet, těžký kulomet (speciální, proti letadlům a tankům) a minomet.

Nejvýkonnější a proto hlavní zbraní obrany jsou kulomety. Řekli jsme výše, že obrana je otázkou palby — kulomet působí jen palbou; že obrana je charakterisována nepohyblivostí — kulomet, snadno zranitelný a nemohoucí za pohybu, vyvíjí nejvyšší účinnost na místě; že obrana bude neúčinnější, budou-li všechna opatření předvídána a vyhneme-li se co možná okamžikovým improvisacím — práce kulometu musí též býti předem dopodrobna připravena a řízena. Je proto kulomet, tato nejmocnější zbraň pěchoty, kostrou obranné sestavy a plánu palby.

Doplňkem této kostry a ochranou kulometů bude palba lehkých kulometů, zatím co palba z pušek a ruční granáty bude převážně sloužiti ochraně automatických zbraní vůbec z čela i z boků. Minomety a puškové granáty zesílí palbu ostatních zbraní na těch místech, kde, ať už pro svou plochou dráhu střel nebo pro malou průraznost, nemohou dosáhnouti dostatečných výsledků. Těžké kulomety mají své speciální určení pro střelbu proti tankům a proti nízkoleticím letadlům a doplňují tak výhodně palbu pěchoty tam, kde by jinak nebyla dosti účinná (pojednám o nich proto, že se dá očekávat, že naše pěchota bude v dohledné době opatřena touto zbraní.

Vidíme nyní, že palba nejen různých zbraní pěchoty, ale i palba pěchoty jako celku musí zapadati s palbou dělostřelectva a letectva do rámce celkového systému tak přesně jako kolečka hodinového stroje. Úspěch obrany bude tím větší, čím propilovanější a přesnější bude souhra všech zbraní. K účelné organizaci žádoucího systému palby je pak třeba, aby byl promyšlen a stanoven dříve, než jednotlivé zbraně přikročí k zařizování obrany, neboť je dosti nesnadné a za boje často vůbec nemožné provést velké změny v systému palby, zřízeném již vojsky podle místních potřeb a individuálního posouzení jednotlivých velitelů bez zřetele k potřebám a celku. Na tomto požadavku musíme tudíž bez výjimky trvati vždy, když se určitá jednotka zařizuje k obraně, nejsouc v dotyku s nepřítelem.

Druhým důležitým činitelem obrany je manévr pohybem, t. j. protiútoky. Tyto akce, pokud mají větší význam, zapadají do rámce vyšších jednotek, tedy divisi a armád, vymykají se tudíž našemu pojednání o pěchotě, kde půjde při obraně zpravidla jen o místní, okamžité protiútoky malého rozsahu.

Jaká je v obraně důležitost protiútku při srovnání s významem palby? To vysvitne nejjasněji, srovnáme-li vykonatelnost obou činitelů za boje. Pohyb jednotek za bitvy k protiútku (přesun, umístění, vyražení) bude na bojišti vždy obtížný. Nepříteli se zpravidla podaří proniknouti na těch místech, kde soustředil činnost svých ničivých prostředků. Právě proti těmto místům bude však nutno řídití protiútok. Je na snadě, že mohou býti nepřátelskou palbou zasaženy a ochromeny dřív, než dojde k jejich provedení. Je však pravděpodobné, že by nepřátelským zásahem mohla býti naráz vyřaděna souvislá, dostatečně hustá, terénu přizpůsobená, do hloubky i do šířky účelně rozčleněná síť palby? Myslím, že nikoliv. Konečně myslím, že je pro obránce jistější, učiní-li vše, aby útočníkovi co možná vůbec

zabránil vniknutí do posice nebo jí proniknouti, než aby v snaze míti co nejsilnější zálohy usnadnil nedostatečným systémem palby protivníkovi vniknutí do posice a spoléhal pak na to, že ho z ní zase vyhodí.

Aniž tedy chci snad podceňovati význam protiútoků, přicházím k závěru, že důležitost palby je v obraně rozhodující, jak správně stanoví výše uvedený čl. 587 předpisu P-I-1.

Plán obrany se zakládá na studiu předpokladů o tom, jak by útok mohl být proveden. Neznáme útočnickovy úmysly, jediný prvek, který jest jistý, je terén. Proto je nevyhnutelně nutno prostudovati, kde a jak terén útok usnadňuje, a to jak podle mapy, tak i hlavně osobní obhlídkou. Toto studium nám nejlépe objasní, jak možno nejúčelněji čeliti palbou pravděpodobným anebo možným nepřátelským akcím.

Tím dostáváme se k jádru studie, k pojednání o plánu palby.

Část II.

Plán palby.

Plán palby se obírá:

A. účelnou kombinací palby, t. j. zřízením sítě palby, zajištěním žádoucí hustoty, včasným zahájením a způsobem provedení palby;

B. opatřeními, směřujícími k zesílení účinnosti a

C. opatřeními, nutnými k uchování účinnosti palby.

A. Kombinace palby.

Sít palby.

„Přímým účelem obrany jest zabrániti nepříteli v přechodu přes určitou linii v terénu“ (G-V, čl. 369). V praxi je tato linie vyjádřena předními hranicemi hlavního obranného pásma neboli podle P-I-1 „zákopem hlavního odporu.“

Z toho nesmí být odvozováno, že by byla palba řízena čistě jen před zákop hlavního odporu. Znamenalo by to nevyužití značně hlubokého pásma vpředu a přenechatí je nepříteli, aby bez překážek a beze ztrát času, osob i materiálu jím prošel a připravil se k útoku.

Sít palby musí tedy být tak hluboká, jak to dovoluje donosnost našich zbraní. Hloubku sítě skutečnissime tím, že zřídíme v terénu určitý počet postupných přehrad, t. j. pásem, kam v terénu mají dopadati naše střely, pásem, při jejich přechodu se ocitne útočník v naší palbě. Takové pásmo se může rozprostíratí buď před celou frontou bez mezer, čím vznikne souvislé pásmo smrti, nebo se omezí jen na některé nesouvislé prostory. Nejúčinnější a proto ideální jest ovšem souvislá přehrada. Množství palebných prostředků, kterými v skutečnosti budeme disponovati v poměru k šířce hájené fronty, nám však nedovolí zřídití obyčejně více než asi dvě souvislé přehrad y na jedné posici. Mimo tyto přehrad y se budeme musít spokojití palbou na určité, zvláště důležitější od sebe však oddělené prostory.

Nejpřednější pásmo, jehož vzdálenost je dána donosností našich zbraní — třeba-li i dopředu posunutých — bude míti za účel rušití pohyby nepřitele a jeho přípravy k útoku. Jiné pásmo bude položeno tak, aby chránilo a podporovalo naše přední stráž v jejích boji o krycí posici. Jedno nebo více pásem bude položeno tak, aby zkrušila nepřitele a znesnadnila mu postup od okamžiku, kdy by se

zmocnil krycí posice až do doby, kdy naváže dotyk s hlavní obrannou posicí. Konečně jsou tu ještě různé přehrady, jejichž účelem jest boj o hlavní posici, a to přehrada před samým zákopem hlavního odporu, přehradu uvnitř hlavní obranné posice, počítajíc v to přehradu před zachytným pásmem, t. j. před zadními hranicemi hlavní posice neboli — podle P-I-1 před zadním zákopem (poněvadž má naše studie za předmět pěchotu, budeme nadále užívatí názvů podle P-I-1).

Rozumí se, že důležitost jednotlivých přehrad je různá a že se touto důležitostí řídí jejich mohutnost. Na prvním místě je přehrada před zákopem hlavního odporu (hlavní přehrada).

Účelem hlavní přehrady je zlomit na celé frontě nepřátelský útok dříve, než dosáhne zákopu hlavního odporu. Proto nesmí v ní býti mezery, kterými by nepřítel mohl proniknouti beze ztrát nebo jen s malými ztrátami. Bude tedy nezbytnou povinností všech velitelů, aby především zřídili úplnou, mocnou a souvislou hlavní přehradu. K tomu cíli se účastní hlavní přehrady největší část všech palebných zdrojů obránce.

Úkolem přehrad uvnitř hlavní obranné posice (vnitřní přehrady) jest, aby, vnikl-li by nepřítel přece na některém místě do posice, ubíraly jeho útoku na průbojnosti tím, že mu způsobí ztráty, že mu ztíží přehled a vedení voje, že znemožní účinnou spolupráci jeho jednotlivých zbraní. Tím má býti útok zpomalován, až úplně zastaven a nepřítel vyčerpán, a vydán našim protiútokům. Toho účelu se nejlépe dosáhne tím, že se nepřátelský útok rozloží, rozdrobí na několik nesouvislých akcí, čímž ztratí valně na významu. Vnitřní přehrady mají zabrániti nepříteli postup v určitých prostorech a kanalisovat jej do několika míst, aby tam mohl býti jinými přehradami tím jistěji a snadněji zachycen a zdolán. Zpravidla nebudou vnitřní přehrady souvislé. Jejich počet může býti různý a závisí jednak na hloubce hlavní obranné posice, jednak na množství dispozičních prostředků. Pokud možno, budou zřízeny alespoň před zákopem posil a před středním zákopem.

Přehrada před zadním zákopem (zadní přehrada) má definitivně zarazití vniknuvšího útočníka, aby neprorazil celou posici, poněvadž by pak dosáhl neorganizovaného pásma, kde je většina obráncova dělostřelectva a kde by mohl již mnohem snadněji prohloubiti a rozšířiti svůj úspěch. Proto je nutno, aby tato zadní přehrada byla co možná souvislá.

Je důležité, aby v přehradách nebylo trhlin na hranicích úseků. Spojení bude uskutečněno buď zvláštními smíšenými styčnými oddíly anebo vzájemnou podporou (palbou) vnitřních křídel obou jednotek a musí býti zajištěno v celé hloubce hlavní obranné posice, tedy na všech shora uvedených přehradách. Tam, kde terén dovoluje výhled a výstřel z křídla jedné jednotky do úseku jednotky druhé, stačí zříditi spojení vzájemnou palbou obou křídel. Tam, kde to pro útvar terénu není možné, obvykle tehdy, když hranice jsou dány hřebenem výšiny nebo běží-li lesem a p., je nutno sestaviti styčné oddíly, obvykle smíšené, které svou palbou vyplní mezeru vzniklou v společné přehradě.

Když jsem takto charakterisoval nejdůležitější část sítě palby, zbývá mi ještě zmíniti se o jejich dalších složkách, kterými jsou:

- a) přehrada krycí posice,
- b) palba na dálku a
- c) zvláštní druhy palby.

K a). Přehrada před krycí posicí bude buď souvislá nebo se bude skládati z jednotlivých míst ovládaných palbou a více méně palbou vespolek spojených. Rozhodující zde jest úloha předních stráží, jejich síla a jejich vzdálenost od hlavní posice, která rozhodne o tom, do jaké míry budou moci býti přední strážé podporovány palbou z posice hlavního odporu.

Zásadně by platily o krycí posici tytéž úvahy, které jsme činili shora o různých přehradách hlavní obranné posice, ovšem za toho předpokladu, že úlohou předních stráží je klásti odpor na místě, tedy: souvislá hlavní a zadní přehrada, jakož i nutný počet vnitřních přehrad, třebaže nesouvislých. To by však předpokládalo takovou sílu jednotek na předních strážích, jaká se uskuteční snad jen výjimečně na nejdůležitějších obranných úsecích při poměrně velmi úzkých frontách. Myslím, že v našich poměrech nebude tento případ pravidlem.

Obyčejně budeme tedy moci uskutečniti jen jednu přehradu, pokud možno, souvislou před zákopem odporu krycí posice. Velice často nebude ani tato přehrada souvislá, což bude tenkrát, když mezery mezi hlavními polními strážemi budou tak široké nebo když útvar terénu v mezerách bude takový, že střelba do mezer nebude moci býti dostatečně zajištěna.

V každém případě budou při přehradě působiti spolu jak palebné prostředky krycí posice, tak i část palebných prostředků hlavní obranné posice [palba na dálku viz b)].

K b). Palba na dálku obsahuje především tyto tři hlavní druhy: palbu daleko před krycí posicí, přímou podporu krycí posice a přehradu mezi krycí a hlavní obrannou posicí.

Palby daleko před krycí posicí účastní se zbraně této posice a část těch zbraní hlavní posice, jejichž donosnost to dovoluje nebo které mohou býti přechodně postaveny i před hlavní obrannou posicí. Je to palba zabraňující a znepokojující, která má za účel rušiti útočnickovy přibližovací pokusy. Bude tedy soustředována na místa, kudy nepřítel musí procházeti (křížovatky) a prostory výhodné pro ubytování, shromáždění nebo přiblížení (osady, lesy, údolí a p.). Rozumí se, že zde jde o palbu jen na určitá místa nebo prostory a že nebude řeči o nějaké souvislosti přehrady.

O podstatě přímé podpory krycí posice jsem pojednal již shora. Ideálem bude uskutečniti alespoň jednu souvislou přehradu, pokud to dovolí množství prostředků a vzdálenost krycí posice od hlavní. Palba na dálku z hlavní obranné posice musí býti přizpůsobena úloze a zamýšlenému manévru předních stráží. Nezúčastní se jí všechny zbraně hlavní obranné posice, a to proto, aby nebyla předčasně vyražena síla a situace našich zbraní. Řízena bude především do mezer mezi hlavními polními strážemi, aby chránila jejich boky a usnadnila jejich odpor, jinak se jí použije i před krycí posicí, zvláště tam, kam pro útvar terénu nemohou přední strážé svými zbraněmi dobře působiti (hluché prostory).

Počet přehrad mezi krycí a hlavní obrannou posicí může býti různý a závisí vedle vzdálenosti obou posic a vlastností mezilehlého terénu též na zamýšleném ústupovém manévru předních stráží. Ani zde není možno klásti požadavek absolutní souvislosti přehrady, spíše půjde o to, způsobiti nepříteli co nejvíce ztrát palbou na prostory vhodné k přiblížení a pobytu. Jedna z těchto přehrad bude obyčejně položena na krycí posicí, kdyby se jí snad nepřítel zmocnil

útokem. Pak má tato přehrada zachytiti útočníka na čáře, kde se po útoku obvykle, třeba jen na krátkou dobu, zastaví, aby uvedl své svazy do pořádku. Proto mu zde chceme po čas zastávky způsobilosti co nejvíce ztrát, abychom desorganisovali jeho vyrazení a další postup z dobyté posice.

Jiná přehrada bude položena na čáře, odkud by se nepřítel, skončiv přehlížení, mohl seřaditi a vyraziti k útoku na hlavní obrannou posici. Tato přehrada nebude vždy souvislá, neboť je výhodné soustřediti mohutnou palbu především na ty prostory, kde se nepřítel skutečně shromažďuje, nebo na ty, které se zvláště hodí za výchozí základnu (osady, lesy, porosty, úžlabiny, v posiční válce přední zákopy a p.).

Mezi těmito dvěma přehradami může býti systém palby doplněn ještě další sítí, ovšemže nesouvislou, kterou by se přibližovací pochod nepřítele co nejvíce ztížil a zpomalil. Zvláště tomu tak bude tehdy, když ústupový manévř předních stráží bude předvídati některé zastávky nebo postupné linie odporu. Pak budou míti tyto postupné přehradu též účel a touž tvárnost jako při přímé podpoře krycí posice, o které jsem se již svrchu zmínil. Jinak je ráz této sítě jako u palby znepokojujací a zabraňovací.

K c). Zvláštními druhy palby jsou především palba proti letadlům a proti bojovým vozům (tanky a jiná obrněná vozidla). Střelby se účastní jednak speciální zbraně (dělostřelectvo proti letadlům, speciální těžké kulomety), jednak obvyklé kusy (děla a kulomety), kterým bude tato palba svěřena jako hlavní úloha.

I zde bude velice záležeti na okolnostech, jak a zda bude vůbec připravena ta neb ona palba. Víme-li na př., že nepřítel nedisponuje tanky, nemusím pomýšleti na obranná opatření proti nim. Ostatně terén sám mnohdy věc zjednoduší, na př. jsou-li před samou frontou překážky, jako řeky, rokliny, hustý porost, bažiny hluboké a široké příkopy a p., které znemožní tankům přístup. Jinak však musí býti pamatováno na obranu proti tankům a za všech okolností proti letadlům.

Z á v ě r.

Shrneme-li v krátkosti poznatky o síti palby, přijdeme k tomuto závěru:

1. První a nejdůležitější podmínkou jest zříditi co nejmohutnější a zaručeně souvislou hlavní přehradu, na které bude soustředěna palba převážně částí všech obráncových zbraní.

2. K doplnění hlavní přehradu zříditi na hlavní obranné posici zadní přehradu a nutné vnitřní přehradu.

3. Pokud to okolnosti vyžadují nebo dovolují, organisovati síť palby na dálku (přehrada krycí posice, palba znepokojujací a zabraňovací, palba proti přípravám) a zvláštní druhy palby.

Když jde v konkrétním případě o to, jaký postup třeba dodržeti při rozhodování o každé ze složek sítě palby, nutno předem rozřešiti nejdůležitější otázku: k a m se má střílet. Ukázal jsem na to již v první části studie, zde pak to opakuji a zdůrazňuji, poněvadž je to otázka zásadní a rozhodující důležitosti. Bylo by špatné, poněvadž úplně zvrácené, kdyby velitel napřed stanovil na př. průběh zákopu hlavního odporu a teprve potom určoval, kde má býti položena hlavní přehrada. Postup musí býti právě opačný. Je vždy žádoucí, aby velitel po prostudování mapy provedl obhlídku terénu dřív, než učiní roz-

hodnutí o poloze hlavní přehrady. Teprve potom určí přední hranice pásma, odkud má být stříleno, tedy průběh zákopu hlavního odporu.

Toto umístění střel v terénu nesmí být provedeno jen zběžně, neboť musí vyhovovati — mluvím stále o hlavní přehradě — těmto podmínkám:

Hustota střel.

Zajistiti úplnou souvislost palby podél celé fronty. Bude tedy nutno vyhnouti se takovým místům, kde terén svým útvarem, porostem a p. znemožňuje účinnost palby, a podle toho dopředu posunouti nebo vzít zpět zákop hlavního odporu.

Přehrada nesmí být příliš úzká, neboť při rychlém náporu by jí mohl útočník proběhnouti dříve, než by bylo možno ho zachytiti a zkrušiti.

Přehrada nesmí být příliš úzká, neboť při rychlém náporu by jí mohl útočník proběhnouti dříve, než by bylo možno ho zachytiti a zkrušiti.

Přehrada však nemá být zase příliš široká, neboť by pak nemohlo být dosaženo žádoucí hustoty palby, nutné k zaražení a přibití útočníka na místě. Osobně mám za nejnižší hranice hloubky přehrady 200 m, za nejširší 400—500 m.

K zajištění žádoucí hustoty střel nutno však stanovití zadní hranice přehrady neboli zákop hlavního odporu tak, aby byla ponechána uvnitř posice dostatečná hloubka terénu, vhodného pro umístění těch zbraní, které mají působiti spolu při hlavní přehradě, do hloubky event. i nad sebou, neboť jen tímto rozmístěním můžeme dosáhnouti výhodných soustředění palby. Všeobecně nebude tedy výhodno již z tohoto důvodu voliti průběh zákopu hlavního odporu příliš blízko hřebenu výšin, jde-li o svah obrácený k nepříteli.

To, co jsem zde řekl o hlavní přehradě, platí i pro všechny ostatní přehrady, ovšemže význam těchto podmínek jest u nich menší než u oné.

Toto umístění střel neboli stanovení sítě palby v terénu je substancí, jádrem plánu palby. Není-li času k podrobnějším obhlídkám a nařízením, musí velitel stanovití alespoň toto minimum. Tím, že přesně vyjádřil, kde chce, aby na terén bylo stříleno, řekl základní rys své myšlenky manévru a dal svým podřízeným základ pro jejich další práci, jejímž výsledkem bude alespoň jakási soudržnost úsilí a kombinace palby, i když výsledek nebude moci být úplný, poněvadž podřízení nebudou na př. věděti, která vzájemná soustředění palby mají provésti a jak.

Zahájení a způsob provedení palby.

Když byla síť palby co nejlépe přizpůsobena terénu, nutno rozhodnouti, kdy a jak bude palba provedena. Má-li být obrana úspěšná, není zajisté jedno, kdy a jak budou na př. provedeny palby na dálku, zda hlavní přehrada byla zahájena moc brzo či příliš pozdě, byly-li délka a rychlost palby přenechány iniciativě jednotlivých podřízených čili nic a p.

Otázka „kdy“ může být v zásadě řešena dvojím způsobem: buď na rozkaz velitele neb automaticky.

Velitel může dát rozkaz buď podle osobního pozorování nebo podle hlášení došlého od pozorovatele neb od podřízených jednotek a může svůj rozkaz oznámiti vykonavatelům buď umluveným znamením anebo telefonicky, telegraficky (radiotel. a zemní tel.), spojkami,

běžci, psy a p. Vmysleme se do skutečnosti: nepřítel v dotyku s hlavní obrannou posicí zahájil dělostřeleckou přípravu. Bojiště je z valné části zahaleno prachem a kouřem, pozorování nesmírně ztíženo, takže jest otázkou, zda velitel na př. pluku ze své pozorovatelny, která jistě nebude v nejpřednější části posice, vůbec rozpozná okamžik, kdy nepřítel vyrazí a kdy je nutno dáti rozkaz k zahájení přehrady. Stejně okolnosti nastanou však i za noci, soumraku nebo za mlhy. Dejme tomu však, že velitel tento okamžik rozpozná. Jak oznámí nyní svůj rozkaz pro zahájení palby? Víme, ze zkušenosti, že telefonické spojení bylo za prudkého boje obyčejně vždy přerušeno. Je možno spolehnouti na to, že v dělové palbě bude moci stanice a personál radiotelegrafie a zemní telegrafie bezvadně působiti? Ostatně je cesta od velitele z pozorovatelny k stanici — i když je tato v blízkosti oné — a od této stanice pak až k přímým vykonavatelům, třebaže telegrafii, přece jen poněkud zdoluhavá. Vyzrazil-li však nepřítel k útoku, nejde o minuty, ale o vteřiny, palba musí býti zahájena ihned a na celé frontě. O běžci, psu a p. se vůbec nezmiňuji; i kdyby nebyli zraněni, přijdou příliš pozdě.

Závěr? Zahájení přehradné palby, jejímž úkolem je zarazití útok na posici, nemůže býti nařizováno až v čas potřeby, nýbrž musí nastati automaticky ihned a na celé frontě. Něco, co je automatické, je však vždy do jisté míry ztrnulé a proto uijeme tohoto způsobu jen tam, kde nemůžeme jinak, tedy především u hlavní přehrady. Palba bude zde zahájena všemi zbraněmi, které mají do přehrady působiti současně na smluvené znamení (raketa) dané nejpřednějším sledem (veliteli čet). V ostatní části palebné sítě, tedy u palby znepokojovací, zabraňovací a proti přípravám, přidržíme se pružnějšího systému; palba bude zahájena teprve na rozkaz velitelův. To závisí na situaci, která si těchto paleb vyžádá. Řekli jsme o nich, že odpovídají jistým předpokladům, které v čas potřeby mohou, ale nemusí nastati. Nepřítel se nebude na př. shromažďovati současně vždy ve všech prostorech, které jsme předvídali pro palbu proti přípravám. Může zcela dobře nastati případ, že užije jen některých z předvídaných prostorů nebo že se objeví na místech, kde jsme ho vůbec nečekali. Ztrnulý systém by měl pak za následek jednak plýtvání střelivem na prostory, kde nikoho není, jednak by třeba vůbec nestřílel na nepřítele na jiných místech a žádoucí soustředění palby by bylo většinou ilusorní. Ostatně nejde obyčejně v těchto případech o vteřiny; palba dosáhne svého účelu, i když uplyne několik minut od okamžiku, kdy byl pohyb anebo přípravy nepřítelovy pozorovány, až k jejímu zahájení. Proto se doporučuje stanoviti, že všechny druhy palby na dálku, jak jsem je charakterisoval v pojednání o síti palby — vyjma palbu k zesílení přehrady krycí posice — budou zahájeny teprve podle pozorování a na rozkaz toho velitele, kterého plán palby určí ovšem již předem. Aby se vydání rozkazu co nejvíce usnadnilo a potřebná doba co nejvíce zkrátila, budou předvídané možnosti pojaty do plánu, cíle se označí buď číslicemi nebo písmeny, střelba se připraví všemi jednotlivými, které by ji měly event. provésti.

Přemýšlíme-li o tom, „j a k“ by měly býti různé palby provedeny, vidíme, že nutno rozhodnouti o délce a rychlosti palby a o způsobu přípravy.

Tyto otázky se vztahují na spotřebu střeliva, zvláště dělostřeleckého, jehož dovoz bude vždy způsobovati obtíže. Proto je nutno, aby velitel dal přesné směrnice pro palbu, neboť jedině on může posouditi, kolik střeliva smí spotřebovati. Zvláště je nutno vymeziti

předem spotřebu u paleb, které budou zahájeny automaticky. Jejich ráz vyžaduje rychlé palby a ta nesmí trvati dlouho, nemá-li býti materiál příliš opotřebován a střelivem mrháno, kdyby byl útok jenom předstírán anebo tehdy, když by bylo účelu dosaženo, t. j. útok byl odražen. Toto vymezení doby a spotřeby může býti na př. takovéto: „Hlavní přehrada, zahájená automaticky na znamení červenou raketou s jednou hvězdou, potrvá 5 minut. Spotřeba dělového střeliva: 30 ran pro lehké, 10 pro hrubé dělo. Tato palba bude opakována vždy znova, bude-li novým znamením o to žádáno.“

U paleb, které budou zahájeny až v čas potřeby na rozkaz příslušného velitele, není třeba takových striktních opatření. Délka palby a spotřeba střeliva budou záviseti v jednotlivých případech na důležitostech cíle a na zásobách střeliva.

Pro přípravu nebo provedení různých paleb určí se každé jednotce a každé jednotlivé zbraně úloha. Ta musí býti vyjádřena jasně, přesně a velice krátce, její vykonavatel nesmí býti nikdy v pochybnostech, co má dělat. Pro palby, které mají býti zahájeny automaticky, smí míti každá zbraň jen jedinou t. zv. hlavní úlohu, která jí určuje základní směr palby, prostor, kam mají střely dopadati, na jaké znamení bude palba zahájena a jak dlouho potrvá. Vždy, když zbraň není jinak zaměstnána, pak v noci, za mlhy a p. je namířena tímto základním směrem tak, aby mohla býti palba zahájena ihned a kdykoliv a aby při tom byla zaručena nutná souvislost a hustota přehrady. To se tedy týká především všech zbraní, které působí do hlavní přehrady.

Pro ostatní palby dostanou pak zbraně, které k nim byly určeny případné úlohy. Ty záležejí hlavně v tom, že se jim označí prostory, cíle, na které mají palbu připravit. Těchto cílů může býti i několik, neboť se budou vztahovati na předpoklady různých paleb na dálku nebo při místních útocích na soustředění a podporu sousedních jednotek.

Obranná sestava.

Když byla konečně stanovena a terénu co nejlépe přizpůsobena síť palby, když bylo v hlavních rysech rozhodnuto o tom, kdy a jak bude provedena, zbývá ještě určit, kdo bude střílet, t. j. stanovit obrannou sestavu. Není zajisté pochyby o tom, že odstavec „sestava“ bude v rozkaze velitele obvyčejně uveden dřív než „plán palby“. Rozkaz však není sestaven v témž pořádku, v jakém se vyvíjel logicky řetěz velitelových úvah. Ukázali jsme již, že velitel musí napřed stanovit organizaci palby, aby z ní mohl odvoditi počet potřebných prostředků, jejich rozdělení a umístění. Nic nevádí, že velitel při sestavování rozkazu změní tento pořad proto, aby rozkaz byl pro vykonavatele jasnější a srozumitelnější.

Při určování obranné sestavy musí velitel dbáti toho, aby pro obranu hlavní posice dal tolik jednotek, kolik je třeba k realizaci úplné mohutné a hluboké sítě palby na této posici. Teprve z toho, co mu zbude, stanoví sílu záloh a konečně i sílu předních stráží.

Poté přikročí k organizaci velitelství a k rozdělení úseku na dílčí úseky. Při stanovení úsekových hranic musí přihlížeti k tomu, jak terén umožňuje součinnost palby, jinými slovy, určitý prostor, tvořící podle útvaru terénu palebný celek, má býti svěřen k obraně jednomu veliteli, který má povinnost zajistiti účelnou souhru všech složek podřízeného úseku.

To, co jsem zde řekl, je podstatou plánu palby a plánu obrany. Obsah následující stati B a C jest jen doplňkem plánu palby, nutným, má-li býti dosaženo co největší účinnosti palby a má-li býti zajištěna.

(Příště dále.)

Nadporučík KAREL KREPL:

Bezpečnostní pásmo.

Úvod.

Dělostřelectvo, jestliže střílí na cíl v blízkosti vlastních vojsk anebo přestřeluje-li je, musí dbáti toho, aby bod středního nárazu palby byl od vlastních částic na vzdálenost t. zv. bezpečnostního pásma. Je to tedy pásmo terénu před vlastní pěchotou, pásmo jisté hloubky, do něhož když dopadají střely, nepůsobí ztráty vlastní pěchotě.

Jaká bude hloubka tohoto pásma za různých okolností a podmínek střelby?

Předpis „Nauka o střelbě dělostřelectva“ praví, že po této stránce nelze stanovit přesné pravidlo. Arciť. Je však třeba, aby tato velmi důležitá otázka byla prodiskutována, aby byly nastíněny jakési všeobecné směrnice o hloubce bezpečnostního pásma. Je třeba stanovit jakési všeobecné nejvyšší hranice, neboť nelze jíti až do krajnosti, není možno býti příliš úzkostlivým, protože by se mohlo přihoditi, že by hloubka bezpečnostního pásma dosáhla takové hodnoty, že bychom nemohli vůbec na žádný cíl nablízku vlastních vojsk stříleti. Víme přece, že nepřítel je vzdálen od vlastních vojsk často jen několik desítek metrů a že pěchota žádá přes to dělovou palbu. A je-li potření tohoto cíle dělovou palbou důležité, provedeme palbu i tehdy, nebude-li hloubka bezpečnostního pásma taková, jak o ní dále promluvíme.

Toho všeho si musí býti styčný důstojník i pěchota vědomi, aby, dopadne-li snad některá střela do pásma vlastní pěchoty, nebyla přičítána vina dělostřelectvu, že špatně střílí.

I. Na čem závisí hloubka bezpečnostního pásma.

Řekněme si nejdříve, na čem závisí hloubka bezpečnostního pásma, a prozkoumejme pak postupně jednotlivé tyto vlivy.

Činitelé, určující hloubku bezpečnostního pásma, jsou:

a) Velikost pravděpodobné úchylky.

Velikost pravděpodobné úchylky má hlavní vliv na velikost bezpečnostního pásma. A poněvadž se pravděpodobná úchylka jinak za stejných podmínek zvětšuje s rostoucí dálkou, můžeme všeobecně říci, že čím větší bude dálka cíle, tím větší bude bezpečnostní pásmo.

Avšak pravděpodobná úchylka při stejné dálce se mění také s počáteční rychlostí nebo jinak říkajíc s náplní. Čím větší náplň anebo počáteční rychlost, tím menší bude pravděpodobná úchylka a tím i bezpečnostní pásmo a naopak.

Konečně má vliv na velikost pravděpodobné úchylky, a tím i na velikost bezpečnostního pásma, jakost užitých děl. Jsou-li děla silně opotřebována, bude rozptyl větší a tím větší bezpečnostní pásmo.

b) Druh střely (granát, g-šrapnel).